

**Na swoim?
U siebie?
Wśród swoich?**

Ośrodek
Pamięć i Przyszłość

centrum
historii
zajeżdźnia

SIEĆ ZIEM
ZACHODNICH
I PÓŁNOCNYCH

Finansowane ze środków:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”

**Na swoim?
U siebie?
Wśród swoich?**

Pierwsze lata
na Ziemiach Zachodnich
i Północnych

pod redakcją
Katarzyny Bock-Matuszyk,
Wojciecha Kucharskiego
i Piotra Zubowskiego

Wrocław 2018

Redakcja naukowa
dr Katarzyna Bock-Matuszyk, dr Wojciech Kucharski, Piotr Zubowski

Współpraca
Marcin Musiał

Recenzenci
prof. dr hab. Jerzy Kochanowski, dr hab. prof. US Adam Makowski

Projekt graficzny serii
Teresa Lis

Redakcja i korekta
Zofia Smyk, Katarzyna Bock-Matuszyk

Indeksy
Zofia Smyk

Tłumaczenia na język angielski
Language Room Agata Wiącek

Fotografia na pierwszej stronie okładki
Przesiedleńcy z Zaleszczyk przed nowym domem w Radówku w Ziemi Lubuskiej, 1947 r.
Fot. E. Kitzman / Instytut Zachodni

Copyright © Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, Wrocław 2018

ISBN 978-83-949816-6-2

Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”
ul. Grabiszyńska 184
53-235 Wrocław
tel. (+48) 71 715 96 00
e-mail: biuro@zajezdnia.org

Skład i łamanie
Pracownia Składu Komputerowego TYPO-GRAF

Druk i oprawa
Drukarnia JAKS

Nakład
350 egz.

Ośrodek
Pamięć i Przyszłość

centrum
historii
zajezdnia

SIEĆ ZIEM
ZACHODNICH
I PÓŁNOCNYCH

Finansowane
ze środków:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Wstęp.....	9
Małgorzata Ruchniewicz Ziemie Zachodnie i Północne w granicach Polski. Kontekst polityczny i społeczny przyłączenia i zagospodarowania	11
Małgorzata Ruchniewicz Western and Northern Territories as Part of Poland. The Political and Social Context of Incorporation and Development	31
CZĘŚĆ PIERWSZA	
Swoi i Obcy	
Ryszard Tomkiewicz Kresowianie na Warmii i Mazurach. Oswajanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego po 1945 r.	51
Łukasz Mroczek Transporty dobrowolnych przesiedleńców z powiatu Biała Krakowska na Ziemie Zachodnie w 1945 r.	65
Tomasz Jaworski Reemigracja Polaków z Czechosłowacji na Ziemie Zachodnie i Północne w 1948 r.	85
Andrzej Sakson Mazurzy i Warmiacy w powojennej rzeczywistości (1945–1949) ..	105
Zbigniew Bereszyński Śląsk Opolski 1945–1950. Starzy i nowi mieszkańcy regionu, ich postawy i relacje wzajemne w świetle materiałów aparatu bezpieczeństwa, dokumentacji lokalnych organów administracji państwowej oraz akt partyjnych PZPR	121

Bernadetta Nitschke-Szram	
Ewolucja postaw ludności autochtonicznej Ziemi Babimojskiej wobec rzeczywistości Polski Ludowej	157
Sylwia Bykowska	
Problem weryfikacji autochtonów na tle przemian ludnościowych w Gdańsku w latach 1945–1948	177
Izabela Lewandowska	
Wśród swoich i obcych. Józef Malewski ze wsi Jaroty (1945–1948)	211
Anna Kurpiel	
Polscy „Francuzi”. Francuska struktura odczuwania w powojennej dolnośląskiej rzeczywistości	227
Barbara Techmańska	
Problemy z akceptacją Dolnego Śląska jako „nowego” miejsca zamieszkania przez dzieci i młodzież grup mniejszościowych (z perspektywy szkoły)	247
Piotr Pałys	
Serbołużyczcy studenci uczelni wrocławskich na przełomie lat 40. i 50. XX w.	259
Kinga Woźniakowska	
Reklamacje fachowców niemieckich oraz tzw. walka z niemczyzną jako przykład problemów funkcjonowania uzdrowisk w polskich Sudetach i Przedgórzu Sudeckim w latach 1945–1948	275
CZĘŚĆ DRUGA	
U siebie?	
Ewa Dawidejt-Drobek	
Kształtowanie więzi nowych mieszkańców Nysy z „odzyskanym” dla Polski miastem.	287
Marta Śleziak	
Życie, śmierć i wrastanie – dolnośląska rzeczywistość odzwierciedlona w powojennych klepsydrach	315
Jolanta Aniszewska	
Zaryglowane drzwi i strach przed sowieckim mundurem... Armia Czerwona i jej stosunek do ludności i mienia na ziemi stargardzkiej w latach 1945–1946	329

Krzysztof Jedynak	
Początki muzealnictwa polskiego na Pomorzu Środkowym w pierwszych latach po II wojnie światowej	357
Marta Cichocka	
Integracyjna rola Kościoła rzymskokatolickiego na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1949	371
Justyna Szablewska	
Ochotnicze Straże Pożarne jako czynnik integrujący lokalne społeczności na Ziemiach Zachodnich i Północnych	391
CZĘŚĆ TRZECIA	
W cieniu polityki	
Marcela Gruszczyk	
Polska granica zachodnia i „Ziemie Odzyskane” w optyce słowiańskiej propagandy po II wojnie światowej	403
Jakub Tyszkiewicz	
„Odzysk cegły” we Wrocławiu i w Szczecinie – próba wstępnego porównania	415
Jolanta Skierska	
Działania władz lokalnych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa społecznego w Zielonej Górze w pierwszych latach powojennych (1945–1950)	423
Alicja Dobrosielska, Bogdan Radzicki	
Archeologia „Ziem Odzyskanych”. Prusy Wschodnie – dyskurs i praktyki	445
Barbara Szczepańska	
Działalność architekta Andrzeja Frydeckiego jako przyczynek do badania dziejów architektury wrocławskiej w pierwszych latach po II wojnie światowej	461
Aleksandra Paprot-Wielopolska	
Powojenne mity i tradycje Ziem Zachodnich i Północnych a ich kontynuowanie i odtwarzanie w czasach współczesnych – przykład Żuław i Powiśla	479
Wykaz skrótów	501
Indeks osób	505
Indeks nazw geograficznych	519